

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Priekšlikums Padomes ieteikumam par darbinieku un pašnodarbināto personu piekļuvi sociālajai aizsardzībai”

(COM(2018) 132 final)

(2018/C 440/22)

Ziņotāja: **Giulia BARBUCCI**

Apspriešanās	Eiropas Komisija, 14.5.2018.
Juridiskais pamats	LESD 292. pants saistībā ar 153. panta 1. punkta c) apakšpunktu, 153. panta 2. punkta trešo daļu un 352. pantu
Atbildīgā specializētā nodaļa	Nodarbinātības, sociālo lietu un pilsoniskuma specializētā nodaļa
Pieņemts specializētās nodaļas sa- nāksmē	19.7.2018.
Pieņemts plenārsesijā	20.9.2018.
Plenārsesija Nr.	537
Balsojuma rezultāts	148/39/32
(par / pret / atturas)	

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. EESK, atsaucoties uz starptautiskiem instrumentiem, uzskata, ka ikvienai personai vajadzētu būt **tiesībām uz cilvēka cienīgu dzīvi, sociālo aizsardzību** un aizsardzību pret visiem būtiskiem riskiem darbā un visā dzīves laikā, arī veselības aprūpi un tiesībām uz cilvēka cienīgu pensiju vecumdienās. Šā mērķa sasniegšanu veicinātu pienācīgs nestandarta darba veidos nodarbināto un pašnodarbināto personu segums, un tas atbilstu principiem, kuri izklāstīti Eiropas sociālo tiesību pilārā, kas tagad ir jāsteno dzīvē. Būtu jānodrošina šādu personu piekļuve veselības aprūpei, maternitātes un bērnu kopšanas, invaliditātes un vecuma pabalstiem un ieguldījums šajās jomās.

1.2. EESK atgādina, ka **piekļuve sociālās aizsardzības sistēmām** ir taisnīgākas sabiedrības galvenais elements un ražīga, veselīga un aktīva darbaspēka būtisks komponents. **Sociālās ilgtspējas**⁽¹⁾ principa atjaunošanai ES politikas virzienu noteikšanā un īstenošanā ar plašāku mērķi – izveidot vienādus konkurences apstākļus sociālajā jomā, kur saskaņā ar tādiem pašiem noteikumiem un salīdzināmos apstākļos ikviens var piekļūt sociālajai aizsardzībai – vajadzētu būt visos līmeņos darbojošos iestāžu, organizētas pilsoniskās sabiedrības un sociālo partneru kopīgam mērķim.

1.3. EESK iesaka dalībvalstīm īstenot ieteikumu, ja nepieciešams, un sagatavot ziņojumu, izmantojot īpašus **rīcības plānus**, kuru pamatā cita starpā ir to nepilnību novēršana, kas izklāstītas Eiropas Komisijas ietekmes novērtējumā, kurš pievienots ieteikumam, un pilnībā iesaistīt sociālos partnerus un organizētu pilsonisko sabiedrību.

1.4. EESK atzinīgi vērtē ieteikuma īstenošanas būtisko, paredzamo ietekmi, jo tā būs labvēlīga iedzīvotājiem, darbiniekiem un uzņēmumiem: **lielāks savstarpējais riska sadalījums, ienākumu drošība, darba tirgus dinamika, augstāks ražīgums, labāka resursu sadale un** cita starpā **samazināta iedzīvotāju nedrošība un nabadzība**.

1.5. “Attiecībā uz **darba ņēmējiem, kuri ir iesaistījušies jaunajos, digitālajam laikmetam raksturīgajos darba veidos**, EESK uzskata, ka būtu iespējams rast vispārēju risinājumu problēmām, kas saistītas ar viņu sociālā nodrošinājuma tiesību atzīšanu, visaptveroši reformējot sistēmas finansēšanas veidu. Komiteja aicina dalībvalstis meklēt risinājumus, kas ļautu finansēt sociālā nodrošinājuma sistēmas, izmantojot instrumentus, kuri nodrošinātu to ilgtspēju un vienlaikus ņemtu vērā nepieciešamību paredzēt piekļuvi personām, kas strādā jaunos darba veidos”⁽²⁾.

⁽¹⁾ OV C 237, 6.7.2018., 1. lpp.

⁽²⁾ OV C 129, 11.4.2018., 7. lpp.

1.6. EESK iesaka rūpēties par to, ka iniciatīvas, kas īstenotas atbilstoši ieteikumam, nodrošina **pienācīgus pabalstus un uzkrājumus**, tostarp drošības tīklus tiem, kuri nespēj sasniegt minimālās maksājumtiesību robežvērtības, un jo īpaši tiem, kas nespēj strādāt, un viņu ģimenēm. EESK ir norūpējusies par to, ka pamatienākumi ieteikumā nav ņemti vērā, lai gan tie bija minēti Komisijas dienestu darba dokumentā "Ietekmes novērtējums" ⁽³⁾. EESK jau 2013. gadā ir aicinājusi izstrādāt Eiropas direktīvu attiecībā uz ienākumu minimuma ieviešanu, ņemot vērā, ka tas ļautu sekmēt "(..) ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju, cilvēka pamattiesību aizsardzību, līdzsvara nodrošināšanu starp ekonomiskajiem un sociālajiem mērķiem, kā arī resursu un ienākumu taisnīgu sadali" ⁽⁴⁾.

1.7. **Vecumam un dzimumam** ir svarīga nozīme, runājot par cilvēku atstumtību no sociālās aizsardzības shēmām: minētie faktori būtu īpaši jāņem vērā, ieteikuma ietvaros nosakot pasākumus.

1.8. EESK norāda, ka būtu jānodrošina sistēmu seguma un piekļuves **lietderība** un jācenšas to panākt galvenokārt tad, kad tiek noteikti un īstenoti pasākumi valsts līmenī; sociālo tiesību **pārnesamība** būtu jāņem vērā, kad atsevišķas personas veic pāreju starp dažādām darba tirgus darba attiecībām, kā arī starp shēmām un tiesību apkopojumiem.

1.9. EESK uzskata, ka būtu jāpievēršas regulējuma sarežģītībai un citiem administratīvajiem aspektiem ar mērķi nodrošināt pilnīgu **pārredzamību**, lai palielinātu iedzīvotāju izpratni un zināšanas par viņu pienākumiem un tiesībām; to varētu arī izdarīt, uzlabojot statistikas datu kvalitāti (sadalot datus pēc darba attiecību veida, vecuma, dzimuma, invaliditātes statusa, tautības utt.).

2. Ievads

2.1. Ieteikums attiecībā uz sociālo aizsardzību ir viena no iniciatīvām, kuru Komisija uzsākusi saskaņā ar **Eiropas sociālo tiesību pīlāru**. Ieteikums un tā galvenie principi atbilst un ir saskaņā ar vairākiem no divdesmit Eiropas sociālo tiesību pīlāra un tā dienestu darba dokumenta galvenajiem principiem. Piemēram, divpadsmitajā principā noteikts, ka "neatkarīgi no nodarbinātības attiecību veida un ilguma darba ņēmējiem un – salīdzināmos apstākļos – pašnodarbinātām personām ir tiesības uz pienācīgu sociālo aizsardzību" ⁽⁵⁾.

2.2. Iniciatīvas galvenais mērķis ir visiem darbiniekiem, jo īpaši tiem, kuri nodarbināti uz nestandarta līguma pamata, un pašnodarbinātām personām sniegt **konkrētu un efektīvu piekļuvi sociālās aizsardzības** pasākumiem. Tās mērķis ir arī atbalstīt un papildināt dalībvalstu centienus saistībā ar nepilnību novēršanu un pasākumiem, kas visiem strādājošiem neatkarīgi no viņu nodarbinātības statusa nodrošina taisnīgu un pienācīgu piekļuvi sociālajai aizsardzībai ⁽⁶⁾.

2.3. Pirmkārt, ieteikuma mērķis ir "novērst vai mazināt šķēršļus, kas traucē sociālās aizsardzības sistēmām nodrošināt iedzīvotājiem pienācīgu sociālo aizsardzību **neatkarīgi no viņu nodarbinātības attiecību veida vai statusa darba tirgū**, vienlaikus ievērojot dalībvalstu kompetenci savu sociālo aizsardzības sistēmu izstrādē" ⁽⁷⁾.

2.4. Ieteikuma mērķis ir arī nodrošināt, ka ikvienam ir pieejama pienācīga **līmeņa sociālā aizsardzība**: "Ienākumu un laika robežvērtības (kvalifikācijas periods, gaidīšanas periods, minimālais darba periods, pabalstu ilgums) jo īpaši var būt pārāk liels šķērslis, kas kavē dažu nestandarta nodarbinātībā iesaistīto darbinieku un pašnodarbināto personu piekļuvi sociālajai aizsardzībai." ⁽⁸⁾

⁽³⁾ Komisijas dienestu darba dokuments "Ietekmes novērtējums: pavaddokuments"

⁽⁴⁾ OV C 170, 5.6.2014., 23. lpp.

⁽⁵⁾ OV C 125, 21.4.2017., 10. lpp.

⁽⁶⁾ Sk. arī SDO Ieteikumu Nr. 202, kurā sniegti norādījumi sociālās aizsardzības minimuma kā valsts sociālā nodrošinājuma sistēmu pamatelementa izstrādei un uzturēšanai.

⁽⁷⁾ Sk. Ieteikuma par sociālo aizsardzību 8. lpp., 14. lpp. (10. punkts), 15. lpp. (4. apsvēruma), 23. lpp. (8. un 10. punkts).

⁽⁸⁾ Sk. Ieteikumu par sociālo aizsardzību, 18. lpp. (18. punkts).

2.5. EESK ir norūpējies par to, ka Padomes ieteikumā nav ņemti vērā pamatienākumi. Nesen veiktā ESAO pētījumā⁽⁹⁾ secināts: “Ņemot vērā straujās pārmaiņas darba tirgū, pašreizējās debātes par pamatienākumiem sniedz tomēr vērtīgu impulsu attiecībā uz to, kāda veida sociālo aizsardzību sabiedrība vēlas.” EESK jau agrāk ir apgalvojusi⁽¹⁰⁾, ka “(..) Eiropas minimālā ienākuma noteikšana sekmēs ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju, cilvēka pamattiesību aizsardzību, līdzsvara nodrošināšanu starp ekonomiskajiem un sociālajiem mērķiem, kā arī resursu un ienākumu taisnīgu sadali”; tā ir arī aicinājusi pieņemt pamatdirektīvu un “(..) pārbaudīt Eiropas minimālā ienākuma finansēšanas iespējas (..)”.

2.6. Ieteikumā izklāstītie pasākumi un principi, no vienas puses, ir vērsti uz to, lai **visām nodarbinātām personām** (jo īpaši darba ņēmējiem, kuri nodarbināti uz nestandarta līguma pamata, un pašnodarbinātām personām) nodrošinātu **piekļuvi sociālajai aizsardzībai**, bet, no otras puses, lai nodrošinātu, ka jebkuros apstākļos **ir garantēta pienācīga sociālā aizsardzība**.

2.7. Eiropas un valstu sociālie partneri iepriekšējos nolīgumos, kopīgajās deklarācijās un valstu kolektīvajās sarunās ir plaši risinājuši jautājumu par to, kā panākt, ka visiem darbiniekiem ir piekļuve pienācīgai sociālajai aizsardzībai. Piemēram, Eiropas sociālo partneru nolīgumu par darba līgumiem uz noteiktu laiku un par nepilna darba laika darbu preambulās norādīts, ka nepieciešams nodrošināt, ka sociālās aizsardzības mehānismi ir pielāgoti, lai atbilstu jaunām elastīgām darba formām. Savā darba programmā 2015.–2016. gadam⁽¹¹⁾ Eiropas sociālie partneri norādīja, ka nepieciešams nodrošināt sociālās aizsardzības sistēmu ilgtspēju un pieejamību visiem iedzīvotājiem.

2.8. Eiropas sociālie partneri ir pauduši bažas 2015. gadā apspriestajā padziļinātājā nodarbinātības analīzē⁽¹²⁾, kurā viņi ieteica dalībvalstīm un Eiropas Komisijai ciešāk sadarboties, lai cīnītos pret korupciju, krāpšanu nodokļu jomā un izvairīšanos no nodokļu maksāšanas, jo tam ir negatīva ietekme uz sociālās drošības sistēmām, atbildīgiem uzņēmumiem un privātpersonām. Turklāt viņi puda ieteikumu, ka dalībvalstīm, sadarbojoties ar sociālajiem partneriem, būtu jāpārbauda, kur to sociālās aizsardzības sistēmās pastāv trūkumi ilgtspējas un adekvātuma ziņā, un jācenšas nodrošināt, ka šādas sistēmas turpmāk atbilst iedzīvotāju turpmākajām vajadzībām, jo īpaši to iedzīvotāju vajadzībām, kas ir visneaizsargātākie un pakļauti sociālās atstumtības riskam⁽¹³⁾.

3. Vispārīgas piezīmes: konteksts

3.1. **Mainīgā darba pasaule – digitalizācija, demogrāfiskās pārmaiņas, enerģētikas pārkārtošana, globalizācija un jauni darba veidi** – var radīt gan problēmas, gan iespējas valdībām, organizētai pilsoniskajai sabiedrībai un sociālajiem partneriem.

3.2. Mainīgie darba tirgi: strukturālās darba tirgus reformas ir dažādojušas darba tirgus, un šobrīd dažās dalībvalstīs dažas līgumiskas vienošanās ir izslēgtas no sociālās aizsardzības pamatpasākumiem. Aizvien palielinās **līgumisko vienošanos dažādība** un pastāv būtiskas kontekstuālās un sistēmiskās **atšķirības starp dalībvalstīm**: 2016. gadā 14 % nodarbināto personu Eiropas Savienībā bija pašnodarbinātie, 8 % – pilna laika pagaidu darbinieki, 4 % – nepilna laika pagaidu darbinieki, 13 % – nepilna laika pastāvīgie darbinieki⁽¹⁴⁾.

3.3. Dažādās valstīs pastāv dažādas sociālās aizsardzības sistēmas, bet visas saskaras ar **līdzīgām problēmām** – darba tirgus pārveidošanās un izmaiņas tiesību aktos, darbaspēka novecošanās un tendence palielināt likumā noteikto pensionēšanās vecumu, zema jauniešu un sieviešu līdzdalība darba tirgū kvalitātes un kvantitātes ziņā, to cilvēku integrācija, kas visvairāk/visbiežāk paliek atstumti no darba tirgus, digitalizācija un jauni darba veidi. Dažas sociālās aizsardzības sistēmas ir izveidotas tā, ka sociālās aizsardzības iemaksas ir daļa no darbinieka algas. Tas ir jāņem vērā, risinot šīs jaunās problēmas.

⁽⁹⁾ *Basic income as a policy option: Technical Background Note Illustrating costs and distributional implications for selected countries*, ESAO, 2017. gads.

⁽¹⁰⁾ OV C 170, 5.6.2014., 23. lpp.

⁽¹¹⁾ <http://resourcecentre.etuc.org/EU-social-dialogue-5.html>

⁽¹²⁾ *In-depth employment analysis — ETUC, BUSINESSEUROPE, CEEP, UEAPME*, 2015. gads.

⁽¹³⁾ Sk. 12. zemsvītras piezīmi.

⁽¹⁴⁾ Eurostat, 2016. gads.

3.4. Jāizvērtē **dzimuma ietekme** uz piekļuvi darba tirgum un palikšanu tajā, kā arī integrēšanas/atstumšanas nozīme piekļuvē sociālajai aizsardzībai. Līdztekus jauniešiem un migrantiem arī pārāk daudz sieviešu bieži vien ir nodarbinātas jauno veidu darbā⁽¹⁵⁾, un tas rada domino efektu uz sociālās aizsardzības tiesībām.

3.5. Vecums arī ir svarīgs faktors, kas ietekmē piekļuvi sociālajai aizsardzībai: jaunākās paaudzes ir vairāk pakļautas nestandarta darba veidiem ("tādu gadus jaunu darbinieku (vecumā no 20 līdz 30 gadiem) īpatsvars, kuriem ir pagaidu darba līgums vai cits darba līgums vai tāda nav vispār, ir divreiz lielāks nekā citās vecuma grupās"⁽¹⁶⁾); Periodi pārejai no izglītības uz standarta nodarbinātības veidiem ir kļuvuši garāki un var radīt nelabvēlīgu ietekmi gan attiecībā uz piekļuvi sociālajai aizsardzībai, gan arī uz turpmākajām pensiju tiesībām, piemēram, profesionālās karjeras ārkārtīgās sadrumstalotības dēļ⁽¹⁷⁾.

3.6. Ar statusu darba tirgū un nodarbinātības attiecību veidu saistītās nepilnības piekļuvē sociālajai aizsardzībai var traucēt izmantot iespējas pāriet no viena statusa darba tirgū uz citu, ja šāda pāreja nozīmē maksājumtiesību zaudēšanu, un galu galā var samazināt darba ražīguma pieaugumu. Tādējādi tās var arī nelabvēlīgi ietekmēt uzņēmējdarbību un kavēt **konkurētspēju un ilgtspējīgu izaugsmi**.

3.7. Šīs nepilnības var izraisīt arī nodarbinātības statusu ļaunprātīgu izmantošanu un radīt negodīgu konkurenci starp uzņēmumiem, kuri turpina ieguldīt sociālajā aizsardzībā, un tiem, kuri to nedara.

3.8. Ilgtermiņā ir apdraudēta valstu sociālās aizsardzības sistēmu sociālā un ekonomiskā ilgtspēja, jo īpaši ņemot vērā pašreizējās demogrāfiskās tendences un bezdarba rādītājus.

4. Īpašas piezīmes: ieteikuma kopsavilkums

4.1. EESK norāda, ka ar iepriekšējiem Eiropas Savienības tiesību aktiem (cita starpā Direktīvai 2010/41/ES, 2014/50/ES un (ES) 2016/2341) ir mēģināts novērst sociālās aizsardzības sistēmu nepilnības, bet sākotnējie konstatējumi, piemēram, par Direktīvu 2010/41/ES, liecina, ka dažos gadījumos tā nav nodrošinājusi pašnodarbināto personu efektīvu piekļuvi sociālajai aizsardzībai⁽¹⁸⁾.

4.2. EESK arī norāda, ka Eiropas Komisija 2018. gada izaugsmes pētījumā uzstāj, ka ienākumu aizstāšanai ar sociālās aizsardzības palīdzību ir izšķirīga nozīme, lai novērstu nevienlīdzības plaisu, veicinātu sociālo kohēziju un integrējošu izaugsmi⁽¹⁹⁾.

4.3. Pēdējos dažos gados pašnodarbināto personu skaits Eiropā kopumā ir nedaudz samazinājies⁽²⁰⁾. Viens no tā iemesliem ir nepietiekams/neesošs šo darba ņēmēju aizsardzības līmenis slimības un ar personīgo dzīvi saistītu citu iemeslu gadījumā (maternitāte, paternitāte, ģimenes aprūpe utt.). Tādējādi atbilstošs aizsardzības līmenis varētu veicināt lielāku un labāku pašnodarbinātību. Tomēr ir ārkārtīgi svarīgi, lai iestādes visos līmeņos, tostarp starpvalstu, cīnītos pret jebkāda veida fiktīvu pašnodarbinātību.

4.4. Šajā saistībā EESK atzinīgi vērtē un atbalsta ieteikumā iekļauto lēmumu ietālāk, nekā sākotnēji ierosināts ietekmes novērtējumā, t. i., ieteikt paplašināt formālo segumu, lai tas obligāti attiektos uz visām nodarbinātām personām, un nodrošināt, ka pašnodarbinātām personām ir piekļuve sociālajai aizsardzībai, ko nodrošina, formālo segumu obligātā kārtā paplašinot attiecībā uz veselības aprūpes pabalstiem, maternitātes/paternitātes pabalstiem, vecuma pabalstiem un invaliditātes pabalstiem, kā arī pabalstiem saistībā ar nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām, un pēc brīvprātības principa – vienīgi uz bezdarbnieka pabalstiem. EESK uzskata, ka **zemie rādītāji, kas atspoguļo pašnodarbināto personu daļību brīvprātīgajās shēmās** (mazāk nekā 1%–20%), kur tās ir pieejamas, pamato uzlaboto rīcību plašāka seguma un aizsardzības veicināšanai.

⁽¹⁵⁾ ILO: INWORK Issue Brief, Nr. 9, 2017. gada maijs.

⁽¹⁶⁾ Sk. ieteikumu par sociālo aizsardzību, 2.–3. lpp.

⁽¹⁷⁾ OV C 367, 10.10.2018., 15. lpp.

⁽¹⁸⁾ Sk. Barnard C. un Blackham A. (2015), Eiropas Juridisko ekspertu tīkla dzimumu līdztiesības jomā izstrādāto ziņojumu "The implementation of Directive 2010/41 on the application of the principle of equal treatment between men and women engaged in an activity in a self-employed capacity", ko pasūtīja Eiropas Komisijas Tieslietu ģenerāldirektorāts; sk. Priekšlikuma Padomes ieteikumam par darbinieku un pašnodarbināto personu piekļuvi sociālajai aizsardzībai, 9. lpp.

⁽¹⁹⁾ 2018 European Semester: Annual Growth Survey.

⁽²⁰⁾ Sk. Eurofound: The many faces of self-employment in Europe.

4.5. Tāpēc tiek atzinīgi vērtēti pasākumi, kuru mērķis ir nodrošināt pašnodarbināto personu pilnīgu segumu. Vajadzības gadījumā tas ietver līdzstrādājošus laulātos, t. i., laulāto vai partneri, kas strādā kā pašnodarbināta persona, ja līdzstrādājošais laulātais regulāri un aktīvi veic pašnodarbinātas personas darbību tādā veidā, ka to var uzskatīt par līdzstrādājošā laulātā galveno darbību.

4.6. Visiem iedzīvotājiem jābūt piekļuvei sociālās aizsardzības sistēmām, kas spēj nodrošināt **pienācīgus pabalstus**. Sistēmās, kuras var būt uz nodokļiem un/vai uz apdrošināšanu balstītas, cilvēki iegulda vienādi un proporcionāli savām iespējām (vai arī ir atbrīvoti no šādām iemaksām) un saņem pabalstus atbilstoši savām vajadzībām, vismaz attiecībā uz atbilstīgiem minimālajiem uzkrājumiem un rezerves drošības tīkliem.

4.7. Ir jānodrošina **ilgtspējīga** piekļuve **pienācīgai** sociālajai aizsardzībai un tās finansēšana atbilstoši izmaiņām darba tirgos ⁽²¹⁾, lai nodrošinātu integrāciju, adekvātumu, taisnīgumu un vienlīdzību plašākā sociālās un ekonomiskās izaugsmes perspektīvā.

4.8. Lai panāktu **vienlīdzīgu attieksmi un iespējas**, ES un valstu līmenī iepriekš būtu jāizstrādā pasākumi: sociālie valsts izdevumi Eiropā ir Eiropas sociālā modeļa neatņemama daļa; pateicoties augstajam sociālā nodrošinājuma līmenim, Eiropa salīdzinājumā ar citiem pasaules reģioniem vienmēr ir bijusi ļoti pievilcīgs kontinents.

4.9. Sociālās aizsardzības shēmām vajadzētu būt balstītām uz **solidaritāti** un **līdztiesību** tā, lai nepieļautu diskrimināciju dažādu personisko apstākļu / profesionālās sagatavotības un/vai nodarbinātības statusu dēļ.

4.10. Nosakot sociālās aizsardzības pasākumus **personām ar invaliditāti**, tas būtu jā dara, pamatojoties uz cilvēktiesību pieeju atbilstoši Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijai par personu ar invaliditāti tiesībām. Personas ar invaliditāti, kuras nespēj strādāt, un viņu ģimenes būtu jāaizsargā pret nabadzības risku un tām jāgarantē pienācīgs dzīves līmenis ⁽²²⁾.

4.11. EESK prasa rūpēties par to, ka dalībvalstis pilnībā īsteno ieteikumu tā, lai nestandarta nodarbinātībā iesaistīti darbinieki un pašnodarbinātas personas gūtu labumu no labākas aizsardzības. Sociālās aizsardzības sistēmas būtu jāpārveido/jāizstrādā tā, lai tās būtu arvien **integrējošākas**, arī saskaņā ar 2018. gada izaugsmes pētījuma ieteikumiem, ka labāka darba tirgus un sociālās integrācijas sistēmu savstarpējā papildināmība palīdzēs visām neaizsargātajām grupām, radīs lielāku labklājību visiem un nodrošinās spēcīgāku sociālo kohēziju.

4.12. Cīņa pret negodīgu konkurenci Eiropas Savienībā un rīcība pret nedeklarētu darbu (arī saskaņā ar darbībām, kuras veic Eiropas platforma nedeklarēta darba apkarošanai) sniegs labumu uzņēmumiem, jo palielināta sociālā aizsardzība un negodīgas konkurences samazināšana varētu **pozitīvi ietekmēt ražīgumu**.

4.13. Vēl viens ieteikuma būtisks elements, kas atbilst Eiropas sociālo tiesību pīlāra 16. principam, ir vispārēja piekļuve **veselības aprūpei** ⁽²³⁾. Kā liecina Komisijas ietekmes novērtējums, dažās valstīs līgumisko vienošanos vai darba tirgus regulējuma dēļ nestandarta nodarbinātībā iesaistītie darbinieki un pašnodarbinātas personas var saskarties ar ierobežotu piekļuvi veselības aprūpei. Visu nodarbināto un pašnodarbināto personu gadījumā būtu obligāti jānodrošina piekļuve veselības aprūpei.

4.14. EESK arī atzinīgi vērtē paziņojumu, ka tiks pastiprināta sadarbība ar Eurostat attiecībā uz **atbilstošu rādītāju** izveidi, jo tas ļaus apzināt gan virzību uz formālu segumu, faktisku segumu un pārredzamību utt., gan arī darbu, kuru Komisija plāno veikt Sociālās aizsardzības komitejā, lai sociālās aizsardzības jomā izstrādātu **salīdzinošās novērtēšanas sistēmu**. Tas palīdzēs novērst stabilas datubāzes trūkumu un ļaus precīzāk novērtēt ieteikuma ietvaros īstenotās politikas ietekmi.

Briselē, 2018. gada 20. septembrī

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Luca JAHIER

⁽²¹⁾ Sk. BUSINESSEUROPE nostājas dokumenta "Council Recommendation on access to social protection" 1. punktu 1. lappusē (2018. gada 19. aprīlis).

⁽²²⁾ Sk. EAF 2017. gada 6. novembra rezolūciju "Resolution to promote employment & social inclusion of persons with disabilities": <http://www.edf-feph.org/newsroom/news/social-pillar-edf-adopts-resolution-promote-employment-social-inclusion-persons>.

⁽²³⁾ Eiropas sociālo tiesību pīlāra 16. princips: "Ikvienam ir tiesības uz laicīgu piekļuvi kvalitatīvai profilaktiskajai un ārstnieciskajai veselības aprūpei par pieņemamu cenu."

PIELIKUMS

Turpmāk minētie grozījumi, kas veikti 1.6. un 2.5. punktā, ieguva vismaz vienu ceturto daļu nodoto balsu, taču tika noraidīti debatēs.

1.6. punkts

Grozīt šādi:

1.6. EESK iesaka rūpēties par to, ka iniciatīvas, kas īstenotas atbilstoši ieteikumam, nodrošina **pienācīgus pabalstus un uzkrājumus**, tostarp drošības tīklus tiem, kuri nespēj sasniegt minimālās maksājumtiesību robežvērtības, un jo īpaši tiem, kas nespēj strādāt, un viņu ģimenēm. ~~EESK ir norūpējies par to, ka pamatienākumi ieteikumā nav ņemti vērā, lai gan tie bija minēti Komisijas dienestu darba dokumentā “Ietekmes novērtējums”⁽¹⁾, vairāku iemeslu dēļ, piemēram, tādu kā seguma kritēriji un prioritātes piešķiršana to problēmu risināšanai, ar kurām saskaras dalībvalstīs spēkā esošās sociālā nodrošinājuma sistēmas. EESK tomēr atzinīgi vērtē pašreizējo diskusiju dalībvalstīs par pamatienākumiem un citiem drošības tīkliem, ar ko cenšas panākt aktīvu iekļaušanu darba tirgū un sabiedrībā kopumā.~~ EESK jau 2013. gadā ir aicinājusi izstrādāt Eiropas direktīvu attiecībā uz ienākumu minimuma ieviešanu, ņemot vērā, ka tas ļautu sekmēt “(..) ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju, cilvēka pamattiesību aizsardzību, līdzsvara nodrošināšanu starp ekonomiskajiem un sociālajiem mērķiem, kā arī resursu un ienākumu taisnīgu sadali”⁽²⁾.

Pamatojums

Tiks sniegts mutiski.

Balsojuma rezultāti

Par 91

Pret 112

Atturas 10

2.5. punkts

Grozīt šādi:

2.5. ~~EESK konstatē, ka pamatienākumi ieteikumā nav ņemti vērā, kā Komisijas dienestu darba dokumentā “Ietekmes novērtējums” norādīts, vairāku iemeslu dēļ, piemēram, tādu kā seguma kritēriji un prioritātes piešķiršana problēmu risināšanai dalībvalstīs spēkā esošo sociālā nodrošinājuma sistēmu ietvaros. EESK ir norūpējies par to, ka Padomes ieteikumā nav ņemti vērā pamatienākumi.~~ Nesen veiktā ESAO pētījumā secināts: “Nemot vērā straujās pārmaiņas darba tirgū, pašreizējās debātes par pamatienākumiem sniedz tomēr vērtīgu impulsu attiecībā uz to, kāda veida sociālo aizsardzību sabiedrība vēlas.” EESK jau agrāk ir apgalvojusi, ka “(..) Eiropas minimālā ienākuma noteikšana sekmēs ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju, cilvēka pamattiesību aizsardzību, līdzsvara nodrošināšanu starp ekonomiskajiem un sociālajiem mērķiem, kā arī resursu un ienākumu taisnīgu sadali”; tā ir arī aicinājusi pieņemt pamatdirektīvu un “(..) pārbaudīt Eiropas minimālā ienākuma finansēšanas iespējas (..)”.

Pamatojums

Ieteikuma darbības joma neattiecas uz pabalstiem, kas nodrošina iztikas minimumu. Galvenais uzdevums ir atvieglot sociālā nodrošinājuma pieejamību tām strādājošo grupām, uz kurām, iespējams, neattiecas dalībvalstu sociālā nodrošinājuma sistēmas. Līdz ar to nav nepieciešams paust nožēlu, ka jēdziens “pamatienākumi” no Komisijas priekšlikuma ir svītrots. EESK tomēr varētu minēt notiekošo diskusiju dalībvalstīs un citos forumos, piemēram, ESAO. Attiecībā uz iepriekšējo EESK atzinumu par minimālo ienākumu būtu jāievieto arī saite uz Darba devēju grupas paziņojumu, lai skaidri norādītu uz viedokļu atšķirību šajā jautājumā. Atsauce uz Darba devēju grupas paziņojumu iepriekš izmantota, piemēram, EESK atzinumā SOC/542 (Eiropas sociālo tiesību pīlārs) un SOC/564 (Sociālās dimensijas un ESTP ietekme uz ES nākotni).

⁽¹⁾ Komisijas dienestu darba dokuments “Ietekmes novērtējums: pavaddokuments”

⁽²⁾ OV C 170, 5.6.2014., 23. lpp.

Balsojuma rezultāti

Par 92

Pret 113

Atturas 13
